

Fördjupningskurs i forskarhandledning

Beslut

Rektor beslutar

att deltagande i "*Fördjupningskurs i forskarhandledning för erfarna forskarhandledare*" krävs för huvudhandledare som börjar handleda ny doktorand, om det är mer än fem år sedan hen har genomgått fördjupningskursen (eller "*Kurs i forskarhandledning*", tidigare kallad "*Docentkursen*"), samt

att motsvarande kurs vid annat lärosäte än SLU kan godkännas av fakultetsnämnden efter samråd med chefen för den avdelningen inom det gemensamma verksamhetsstödet som ansvarar för pedagogisk utveckling.

Konkreta åtgärder till följd av beslutet

- Prefekter ansvarar för att berörda huvudhandledare deltar i fördjupningskursen.
- Avdelningen för lärande och digitalisering ansvarar för att organisera och genomföra fördjupningskursen.

Redogörelse för ärendet

Forskarutbildningens individuella karaktär innebär att doktorand och handledare är beroende av att relationen dem emellan fungerar, och huvudhandledare har här ett stort ansvar för att på ett professionellt sätt hantera olika utmaningar som kan uppstå i den relationen. Doktoranden har en särskilt utsatt position i handledningssituationen jämfört med till exempel studenter på grund- och avancerad nivå där större grupper av studenter tillsammans ingår i en utbildningsgrupp och där läraren och studenterna oftast har en kortare relation i utbildningssammanhanget än den fleråriga relationen mellan doktorand och huvudhandledare. Doktoranden är beroende av att handledaren har kunskap om handledningspedagogik, regler och formalia vid SLU. Huvudhandledare är också

ansvarig för att skapa förutsättningar för att doktoranden kan nå lärandemålen samt för att hålla sig uppdaterad om de regelverk som styr forskarutbildningen. De seminarier och workshops som anordnas av enheten för pedagogisk utveckling (EPU) inom forskarhandledningspedagogik är uppskattade, men når endast en begränsad skara handledare.

Huvudhandledare för doktorander vid SLU ska, enligt riktlinjerna för utbildning på forskarnivå (SLU ID: SLU ua 2018.1.1.1–4677), ha dokumenterad utbildning i handledarpedagogik som är likvärdig den utbildning som krävs för att bli antagen som docent. I samma riktlinjer står även att ”huvudhandledaren ansvarar för att vidareutbilda sig i handledning och dess pedagogik med hjälp av kurser som erbjuds av bl. a. SLU”.

Forskarhandledningens kvalitet har varit ett återkommande tema för diskussioner i rådet för utbildning på forskarnivå (Fur), samt i kvalitetssäkringsarbetet för utbildning ända sedan det nuvarande systemet genomfördes som en pilotomgång under 2017. De doktorandenkäter som regelbundet genomförs vid SLU visar att en klar majoritet av doktoranderna är nöjda eller mycket nöjda med den handledning de får, men handledning är samtidigt det tema som oftast nämns i fritextkommentarerna i enkäterna. Där lyfts både vikten av stöd och engagemang, och ibland bristen på detta, hos huvudhandledarna.

Ett flertal olika aspekter på ämnet har lyfts i diskussionerna i kvalitetssäkringsarbetet, varav de viktigaste finns listade nedan.

- Det finns brister i handledares kunskap om gällande regelverk och sin egen handledarroll.
- Tidsbrist och splittrat arbete hindrar handledarna från att handleda så mycket som de skulle vilja göra.
- Otydliga förväntningar från handledare och/eller doktorand på handledningsuppdragets innehåll skapar stress för båda parter.
- Handledare har påtalat att någon form av obligatorium skulle kunna vara ett stöd för att prioritera vidareutbildning inom forskarhandledning.
- Prefekter behöver stöd (verktyg) för att hantera situationer då problem uppstår i handledare/doktorand-relationen.

Inom ramen för kvalitetssäkringsarbetet har dialoger förts med både personalavdelningen (gruppen för hållbart akademiskt ledarskap (GHAL)) och avdelningen för lärande och digitalisering (där EPU ingår), för att komma fram till hur SLU bäst kan stötta handledare och prefekter i dessa frågor.

Som ett resultat av kvalitetsarbetet under 2021 fick EPU i uppdrag av Fur att utveckla vidareutbildning för erfarna forskarhandledare. Kursplanen bifogas, se Bilaga 1. En mycket viktig del i kursen är möjligheterna till reflektion och diskussion med andra kursdeltagare som är i samma situation. Kursen kommer

även skapa möjlighet till nätverk med andra erfarna handledare vid andra institutioner och fakulteter. Kursens omfattning är en veckas heltidsstudier, fördelat över en period av högst två år från antagning. Kursen fokuserar på bland annat regler och formalia vid SLU, handledningsmetodik, vetenskaplig miljö och kommunikation. Kursen har ett flexibelt format, där deltagarna själva kan välja vilka seminarier de vill delta i utifrån vilka ämnen de är intresserade av. Den av EPU utarbetade fördjupningskursen har presenterats för Fur i två omgångar: vid mötet 2022-12-15 samt vid mötet 2023-03-09. Kursen presenterades även för ledningsrådet 2023-05-09.

Vid sitt möte i mars 2023 ställde Fur sig positivt till den föreslagna kursplanen och rekommenderade även rektor att fatta beslut om att kursen ska vara ett krav för:

1. huvudhandledare som börjar handleda en ny doktorand fem år efter att ha genomgått "*Kurs i forskarhandledning*" (tidigare kallad "Docentkursen"), eller
2. huvudhandledare som börjar handleda ny doktorand fem år efter att ha genomgått "*Fördjupningskurs i forskarhandledning för erfarna forskarhandledare*".

EPU ansvarar för att varje termin bjuda in alla handledare som blivit huvudhandledare för en ny doktorand under terminen och inte gått denna fördjupningskurs de senaste fem åren. Inbjudan skickas till respektive handledare och dennes prefekt eller motsvarande. Det är då upp till handledaren att anmäla sig till kursen nästkommande termin och sedan genomföra kursen.

EPU registrerar alla som genomgått kursen i "Personalkurser", och respektive institution kan begära ett utdrag med namn på vilka som gått kursen under en specifik tidsperiod. Detta gör att prefekter, med personalansvar, årligen kan hålla sig uppdaterade om vilka huvudhandledare som gått kursen. Det är prefektens ansvar att personalen fortbildar sig, och vederbörande har en möjlighet att lyfta detta vid medarbetarsamtal med huvudhandledaren.

Motiv till beslutet

En fördjupningskurs som genomförs med jämna mellanrum av samtliga huvudhandledare kommer leda till att alla huvudhandledare får bra förutsättningar att hålla sig uppdaterade både vad gäller forskarhandledningspedagogik och regelverk.

En viktig aspekt med kursen är att erfarna handledare får en möjlighet att diskutera och reflektera över handledning tillsammans med andra handledare i samma situation. Förhoppningen är att kursen kommer att skapa erfarenhetsutbyte och möjlighet till nätverk med huvudhandledare vid andra institutioner och fakulteter.

Fördjupningskursens omfattning är totalt en veckas heltidsstudier som fördelas över en period av högst 2 år. Kursens format är flexibelt och möjliggör för den enskilde handledaren att skräddarsy innehållet efter hens individuella intresseområden inom ämnet. Förhoppningen är att kursen kommer att leda till mer kunniga och engagerade handledare.

Beslutets innebörd och bedömda konsekvenser

Samtliga huvudhandledare ska enligt beslutet delta i en fördjupningskurs i forskarhandledning för erfarna handledare en gång vart femte år. Det nya kravet bör inkluderas i revideringen av reglerna för utbildning på forskarnivå som planeras under 2023.

Inför antagning av en ny doktorand behöver institutionen se över om den föreslagna huvudhandledaren ska delta i fördjupningskursen i forskarhandledning. Detta behövs om det var mer än 5 år sedan huvudhandledaren senast gick forskarhandledningskursen eller fördjupningskursen.

Uppföljning av beslutet

Rektors råd för utbildning på forskarnivå (Fur) ansvarar för att löpande följa upp kursens innehåll och genomförande genom kvalitetssäkringsarbetet.

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Maria Knutson Wedel efter föredragning av utredare Lotta Jäderlund och i närvaro av universitetsdirektör Martin Melkersson. I beredningen av ärendet har även vicerektor Ylva Hillbur och utredare Eva Stening deltagit. Ärendet har behandlats av rådet för utbildning på forskarnivå vid två tillfällen, samt av ledningsrådet före rektors beslut.

Maria Knutson Wedel

Lotta Jäderlund

Sändlista

Prefekter

Chefen för avdelningen för lärande och digitalisering

Kopia för kännedom

Ledningsrådet

Sluss Doktorandnämnd

Rådet för utbildning på forskarnivå (Fur)

Dekaner

Universitetsdirektören

Fakultetsdirektörer

Avdelningschefer inom det gemensamma verksamhetsstödet

registrator@slu.se

reb@slu.se